

“Reflecteren op het verleden voor een voorspoedige toekomst”

Op 26 maart 2022 is het Nationaal Comité Herdenking Afschaffing Slavernij en Onderzoek naar de Gevolgen van het Slavernijverleden, afgekort het ‘Nationaal Comité Slavernijverleden’ geproclameerd. Het Nationaal Comité is een samenwerkingsverband van identiteitsorganisaties en voorvechters van de belangen van nazaten van tot slaafgemaakten en heeft als doel het bevorderen van meerstemmigheid, netwerkvorming, een bezingsvolle en waardige herdenking van de afschaffing van de slavernij en onderzoek naar de effecten van de doorwerking van het slavernijverleden.

Het Nationaal Comité Slavernij verleden zal zorgdragen voor de organisatie van nationale herdenkingsactiviteiten in de periode 1 juni 2022 tot 1 augustus 2023, naast een bezingsvolle en waardige herdenking van de afschaffing van slavernij. Zij zal ook de betrokkenheid bij en participatie van nazaten van tot slaafgemaakten in haar activiteiten stimuleren en relevante actoren adviseren over en ondersteunen bij andere herdenkingsactiviteiten in het land.

De emancipatie wet en staatstoezicht:

De emancipatiewet trad op 1 juli 1863 in werking, maar de facto werd de slavernij op 01 juli 1873 in Suriname afgeschaft. In de periode van het staatstoezicht werd ook dwang door de koloniserende staatsmacht toegepast, wat feitelijk een verlenging van de slavernij met 10 jaar impliceerde.

Het oogmerk van de kolonistator:

Het oogmerk van de Nederlanders om te handelen in mensen, was puur uit economisch en financieel winstbejag. Voor het ontwikkelen van plantage productiesystemen, was menselijke arbeid (“factor nul”) nodig. De slavernij van de inheemsen leverde niet het gewenste resultaat op en werd vervangen met slavernij van de Afrikanen. De plantage als bedrijfsvorm voor het massaal produceren van tropische landbouwproducten was ten nauwste verbonden met de ontwikkeling van Europa. Bijna alle aspecten van wereldeconomie hielden verband met de plantage economie en de Afrikaanse slaven waren de ruggengraat van dit systeem. De plantage was een politieke gemeenschap met bepaalde wettelijke en economische functies. Zij vertegenwoordigde een “staat binnen een staat” die trouw verplicht was aan het wereldstedelijk centrum en die het voorwerp was van een beleid dat aannam dat plantages bestonden ten behoeve van handel met het moederland.

Misdaad tegen de menselijkheid:

Naar schatting zijn er 10-12 miljoen mensen uit Afrika door Europese handelaars meegenomen en levend geplant aan de andere zijde van de Atlantische oceaan.

In zijn openingsrede in 1789 van het debat over de slavenhandel in het Engels parlement, schatte William Wilberforce dat ongeveer 12% van tot slaaf gemaakten die getransporteerd waren, stierven in de overtocht naar West-Indië, 4% stierf aan wal voor de dag van verkoop en een derde stierf in het acclimatiseringproces in de Amerika's. Een totale sterfte van 50%, waarvan de Middle Passage ongeveer een kwart voor zijn rekening nam. **Thomas Fowell Buxton** (1967) schatte dat 50% van allen bestemd voor de trans-Atlantische markten stierven tijdens de vangst, de mars naar de kust, en gevangenschap. Vijfentwintig procent van de overlevenden stierf in de Middle Passage en twintig procent van degenen die Amerika had bereikt, stierf tijdens acclimatiseering. De trans-Atlantische slavernij en slavenhandel behoren mede door het voorgaande tot een van de meest omvangrijke en georganiseerde gevallen van misdaden tegen de menselijkheid.

De duur van de slavernij

De slavernij in Suriname duurde 273 jaren wel van 1600 tot 1873. Pas in 1830 werd de invoer van tot slaaf gemaakten afgeschaft en Nederland was het laatste Europese land dat wettelijk de slavernij afschafte.

Wat is met onze voorouder gebeurd.

Er zijn meer dan 225.000 tot slaaf gemaakten uit Afrika naar Suriname gebracht. Van degenen die de gruwelijke Middle Passage overleefden zouden duizenden van hen later omkomen als gevolg van de wrede en onmenselijke behandeling die zij ondergingen en vanwege de erbarmelijke omstandigheden waaronder ze op de plantages moesten leven. Bij de formele afschaffing van de slavernij vielen ongeveer 32.911 tot slaaf gemaakte mensen onder de emancipatie wet. Het aantal slachtoffers van de trans-Atlantische slavenhandel en de slavernij ligt waarschijnlijk vele malen hoger dan in de verwerkte historische cijfers.

Rassenconflicten

De plantage was een gebied van rassenconflicten, raciale minderwaardigheid en meerderwaardigheid, gekenmerkt door de instellingen van de dominante blanken ten opzichte van de zwarte slaven. Gezien als een "totaal instituut" ontwikkelde de plantage een klassensysteem waarin er belangrijke onderscheidingen werden gemaakt tussen huis, ambacht en veld tot slaaf gemaakten en tussen geboren in het buitenland en die geboren in de kolonie. Tot slaaf gemaakten geboren in Afrika werden zoutwaternegers genoemd en zij die uit een Afrikaanse relatie geboren in de kolonie zoetwaternegers. Kinderen verwerkt bij een zoutwater Afrikaner door een blanke werden onderscheiden als zoutwatercreolen, tegenover de zoetwatercreolen, als die geboren waren uit een zoetwater Afrikaner. In de sociale stratificatie stonden de blanken aan top die de macht bezaten, daarna kwamen de vrije kleurlingen die enige privileges hadden, vervolgens de kleurlingen, die op de treden van de sociale ladder naar kleuren van bijna wit tot donkerbruin werden geplaatst. Binnen deze groep werden statusverschillen geleid door

rituelen en taboes. Zwarte slaven hadden in feite geen plaats, want ze werden niet als mensen beschouwd.

Er werd gelet op de kleinste verschillen. Zo was het de tot slaaf gemaakten verboden schoenen en kousen te dragen. Vrije negers en kleurlingcreolen hadden deze beperkingen niet. Sommige zwarten echter hadden hun onderdrukking en het minderwaardigheidsgevoel dat bij hun ingehamerd was zodanig geïnternaliseerd dat zij het verschil gebaseerd op nuancerings van huidskleur hadden aangenomen en goede en slechte eigenschappen van hun kleurgenoten ook toeschreven aan etniciteit en huidskleur. Dit toeschrijven van betekenis aan huidskleur varieerde van zeer zwart en niet te vertrouwen, donkerbruin (minder slecht maar toch niet te vertrouwen), lichtbruin (soms slecht, soms te vertrouwen), licht (kan blijken beter te zijn dan verwacht werd, maar niet altijd te vertrouwen, tot blank (altijd goed en te vertrouwen). Sluik haar gecombineerd met een zwarte of bruine huidskleur kon stijgen op de sociale ladder. Kroes haar echter werd beschouwd als te zijn 'slecht haar'. Feit is dat de slavenhandel uitdraaide op creolisering, zowel in cultureel opzicht als op genetisch gebied.

De toekomst van het verleden

Het leed kan niet meer worden weggenomen we hebben daarom de een gezamenlijke plicht om te voorkomen dat deze geschiedenis nog meer leed kan veroorzaken door die te negeren of bagatelliseren. Die geschiedenis zal ook nog meer leed veroorzaken als we niet erkennen dat het verleden nog steeds doorwerkt in het heden. Het hedendaags racisme, economische achterstelling, sociaal maatschappelijke uitsluiting, lichamelijke aandoeningen en uitsluiting op basis van afkomst, kunnen niet worden begrepen en bestreden zonder kennis van het slavernijverleden.

Het slavernijverleden is van de tot slaaf gemaakten en hun nazaten. Echte en duurzame vooruitgang, voorspoed en ontwikkeling kan alleen worden gerealiseerd als vanuit een juist perspectief kennis genomen wordt van dit verleden.

Als we dat op een goede manier doen, valt uit de geschiedenis ook kracht te putten. De kracht van allen die in het verleden tegen slavernij hebben gestreden, Boni, Baron en Jolicoeur. Broos, Kaliko, Boston Bendt, Alabi Adoe en Tutuba, Jacqueline en Elisabeth Samson. En ook uit het werk van van de krioro mama, de bakagron mama, Sophie Redmond, Anton de Kom, Papa Koenders..

Internationaal

Diverse landen en koloniale financiële instituten erkennen hun omstrede betrokkenheid bij de slavenhandel en slavernij en bieden daar excuses voor aan, of maken wetgeving op het gebied van erkenning, doorwerking, excuses en herstel.

De Verenigde Naties (VN) hebben diverse resoluties aangenomen over slavernij, slavenhandel en de positie van mensen van Afrikaanse herkomst. De organisatie van de VN voor onderwijs,

wetenschap en cultuur UNESCO, heeft in 1999 een aantal internationale dagen ingesteld om de herinnering aan het slavernijverleden levend te houden.

De Durban Conferenties, gehouden onder auspiciën van de VN (Durban 2001, Geneve 2009, New York 2011), vormen een mijlpaal in de wereldwijde discussie over racisme, discriminatie en uitsluiting. De conferenties hebben aandacht besteed aan controversiële onderwerpen. Zo ook aan genoegdoening voor slachtoffers van de trans-Atlantische slavenhandel. In 2013 werd door de VN 'het decennium voor mensen van Afrikaanse afkomst' (Decade of People of African Descent) uitgeroepen, met als doel de grondrechten en de vrijheden van mensen van Afrikaanse afkomst te beschermen.

Standpunten

VOLLEDIGE FORMELE VERONTSCHULDIGING

Het genezingsproces voor slachtoffers en de nakomelingen van de tot slaaf gemaakte en slavenhouders vereist als voorwaarde het aanbieden van een oprechte formele verontschuldiging door de ex-kolonisator. Spijtbetuigingen zijn een laakbare reactie op de oproep tot verontschuldiging, omdat ze suggereren dat slachtoffers en hun nakomelingen geen verontschuldiging verdienen. Alleen een expliciete formele verontschuldiging is voldoende. De verontschuldiging heeft als wezenlijke inhoud dat de historische betrokkenheid van de Nederlandse staat bij de slavenhandel en de slavernij in Suriname wordt erkend. Dat de schendingen tegen de menselijkheid van de tot slaaf gemaakten voor immense leed en een dispositionele doorwerking van dat leed heeft gezorgd. Het is dringend gewenst dat verontschuldigingen worden aangeboden het liefst op Surinaamse bode met in nachtneming van alle culturele gebruiken.

De slavernij zoals die in Suriname bestond, had de volgende wezenskenmerken: ze was een inbreuk op de menselijk waardigheid, ze was een voortdurende bedreiging van het individuele levensgeluk, ze was de ruggengraat van een op onrecht gebaseerd economisch systeem en ze was een volkomen belemmering voor elke vorm van vooruitgang. Na 149 jaar is er genoeg van het slavernijverleden levend gebleven in de herinneringen en 'genen' van de nazaten van tot slaaf gemaakten.

De toepassing van wetten op volstrekt willekeurige gronden heeft ertoe geleid dan de blanke meester kon beschikken over lijf en leven van een mens, wat de ergst denkbare inbreuk op menselijke waardigheid betekent. Erger dan moord, een van dag tot dag voorgezette machtsuitoefening over het leven en de levensvoering van de tot slaaf gemaakten, man, vrouw en kind dat in zo menig geval ook een kind van de meester was. De inbreuk op de menselijke waardigheid heeft zelfs het liefdesleven van hele klassen in Suriname vergiftigd en vervormd, waarvan wij tot op heden na vijf generaties de gevolgen zien.

Zelfs een zo natuurlijke instelling als het huwelijk, huwelijk als gemeengoed, was in feite de tot slaaf gemaakten ontzegd. Er werd van hen verwacht dat zij zich voortplantten als vee, dat hun

vroest verhandelbaar was en dus een marktwaarde had. Wat het hardnekkig voortduren van de slavernij heeft voorgebracht was het economisch systeem, het systeem van uitbuiting, van algehele onthouding van het rechtvaardige loon, dat de bezittende klasse vorderde om een tropenland met winst te kunnen koloniseren

Het Nationaal Comité is voorstander van het opzetten, uitvoeren en financieren van een programma voor herstel dat middels onderhandelingen tussen de Surinaamse en Nederlandse Regering tot stand moet komen om de effecten van de doorwerking van bijkans 300 jaar slavernij weg te werken.

Paramaribi, 21 juni 2022

